

EU NIEUWSBRIEF ACTUARIEEL GENOOTSCHAP

Deze EU Nieuwsbrief van het Actuarieel Genootschap is bedoeld om leden, studenten en belangstellenden, te informeren over (actuariële) ontwikkelingen in Europa. Het doorsturen van deze nieuwsbrief buiten deze doelgroep wordt niet op prijs gesteld. Belangstellenden kunnen zich richten tot het redactiesecretariaat (pascale.heese@ag-ai.nl) voor het regulier ontvangen van deze Nieuwsbrief. Copyright berust bij het Actuarieel Genootschap. Het overnemen van passages in andere publicaties is toegestaan met bronvermelding.

In deze EU nieuwsbrief:

CYPRIOTISCH VOORZITTERSCHAP 2

Op 1 juli jl. heeft Cyprus het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie overgenomen van Denemarken. Het voorzitterschap zal vooral bepaald worden door onderwerpen die al op de agenda staan, zoals het budget en subsidies voor het komende meerjarig financieel kader en de Eurocrisis.

EUROTOP BRENGT BANKENUNIE DICHTERBIJ 3

Op 28 en 29 juni jl. vergaderden de EU-lidstaten over voorstellen die tot een oplossing van de Eurocrisis moeten leiden. Er is een stap gezet in de richting van een bankenunie: er komt één Europese toezichthouder voor de bankensector. Deze nieuwe toezichthouder zal worden opgezet door de Europese Centrale Bank. Daarnaast is besloten dat geld uit de noodfondsen direct naar banken kan gaan.

SOLVENCY II, OMNIBUS II EN QUICK FIX 4

Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie onderhandelen in de trilog over Omnibus II. Op 20 juni jl. werd er al overeenstemming bereikt over de manier waarop uitvoeringsmaatregelen genomen zullen worden. Nu wordt er onderhandeld over de lange termijn garanties. De datum van 9 september a.s. die voorzien was voor de plenaire stemming is verschoven naar 27 oktober a.s.

NIEUWS VAN EIOPA 6

Er loopt momenteel één consultatie bij EIOPA met betrekking tot de grondige herziening van de Financiële conglomeratenrichtlijn. Daarnaast is een richtsnoer en een rapport met best practices over "Complaints Handling by Insurance Undertakings" gepubliceerd. Ook gaf EIOPA een opinie uit over externe modellen en data, waarin zij hun visie uiteenzetten met betrekking tot het goedkeuringsproces van externe datamodellen die worden gebruikt voor de berekening van de solvabiliteitsvereisten via een volledig, of gedeeltelijk, intern model.

WITBOEK PENSIOENEN 9

Commissaris Barnier heeft begin juni jl. aangekondigd dat het tijdsschema voor de herziening van de pensioenfondsenrichtlijn gewijzigd wordt, en niet langer einde 2012 is, maar eerder 'zomer 2012' zal worden. EIOPA publiceerde op 15 juni jl. de voorstellen van de (eerste) kwantitatieve impact studie voor bedrijfspensioenfondsen. Daarin zouden onder meer het voorstel van een marktconsistente waardering van activa/passiva worden getest, evenals een risicovrije interestvoet voor de passivaverplichtingen van de bedrijfspensioenfondsen.

HERZIENING RICHTLIJN BEROEPSKWALIFICATIES 11

De Europese Commissie heeft een voorstel gedaan om de richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties te herzien. In Nederland is het beroep actuaaris niet beschermd, maar in een aantal andere lidstaten wel. De Commissie wil een beroepskaart invoeren waarmee het gemakkelijker wordt om kwalificaties te erkennen. Ook moeten lidstaten gaan evalueren of de bescherming van beroepsgroepen nog wel nodig is.

HOORZITTING FICOD II 11

In aanloop naar de eventuele grote herziening van de financiële conglomeratenrichtlijn (FICOD II) werd er op 28 juni jl. in Brussel een hoorzitting georganiseerd door de Europese Commissie.

AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN 13

CYPRIOTISCH VOORZITTERSCHAP

Op 1 juli jl. heeft Cyprus het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie overgenomen van Denemarken. Het Deens voorzitterschap eindigde in mineur nadat lidstaten besloten het Europees Parlement niet te raadplegen, en daarmee te passeren, over toepassing van regels in de Schengen zone. Daarnaast werd het voorzitterschap overschaduwed door aanhoudende debatten over het voortbestaan van de Euro, en met name de crisis in Griekenland. Het feit dat Denemarken niet tot de Eurozone behoort, en daarmee de debatten onvoldoende kon sturen, heeft de invloed van het Deense voorzitterschap verzwakt. Daardoor sneeuwde het bereiken van overeenstemming over de nieuwe energie-efficiëntie richtlijn, één van de speerpunten van het Deense voorzitterschap, onder.

Ondanks dat Denemarken het voorzitterschap voor de zevende maal onder haar hoede had, blijkt dat de lidstaten het voorzitterschap van de Raad goed in de gaten houden. Ook het Cypriotisch voorzitterschap kan op strenge volgers rekenen.

De volgende vier factoren kunnen een belangrijke invloed hebben op het succes van het Cypriotisch voorzitterschap:

1. Turkije heeft aan de vooravond van de overdracht nogmaals herhaald dat het land het Cypriotisch voorzitterschap niet zal erkennen vanwege de Turks-Cypriotische kwestie. Onder Deens voorzitterschap werd nog een 'Positieve Agenda' opgesteld tussen Turkije en de EU om de vastgelopen toetredingsgesprekken weer vlot te trekken. Het voorzitterschap van Cyprus zou wel eens voor een snelle afkoelingsperiode kunnen zorgen. Afhankelijk van verdere ontwikkelingen in het Midden Oosten, zal de rol van de Turkije binnen de NAVO Cyprus kunnen bemoeilijken om als voorzitter van de EU op te treden.
2. De voortdurende economische crisis. Cyprus heeft financiële hulp gekregen van het Europese noodfonds. Dit kan voor een dubbele pet zorgen bij het stimuleren van economische hervormingen op de interne markt en zal mogelijk haar voorzitterschap ernstig verzwakken.
3. De relatie tussen Cyprus en Rusland. Cyprus heeft al voor gefronste wenkbrauwen gezorgd doordat het aanvankelijk probeerde om een lening los te krijgen bij Rusland om zo onder het Europese noodfonds (en bezuinigingen) uit komen. Wereldwijd gezien is Rusland de belangrijkste investeerder in Cyprus: er wordt veel Russisch geld ondergebracht op het eiland om te profiteren van de belastingovereenkomsten tussen beide landen en vervolgens worden deze fondsen geherinvesteerd in Rusland. Dit kan andermaal voor een dubbele pet zorgen bij onderhandelingen met Rusland over onder andere het afschaffen van de visumplicht en binnen debatten over het energiebeleid."
4. De invloed van het voorzitterschap van de Raad is minder geworden door de invoering van de functie van de Permanente Voorzitter van de Raad onder het Verdrag van Lissabon.

Voorzitter van de EU Cyprus heeft de volgende prioriteiten vastgesteld:

- Het leiden van de onderhandelingen en het bereiken van conclusies over het volgende meerjaarlijks financieel kader (Multiannual Financial Framework 2014-2020).
- De voortgang van de onderhandelingen over het gemeenschappelijk beleid en de financiële programma's van de nieuwe periode van zeven jaar. Speciale aandacht zal gaan naar het energiebeleid, het duurzaam beheer van water en het geven van een nieuwe impuls aan het geïntegreerd maritiem beleid.
- Zich richten op het nieuwe, verbeterde kader van het economisch bestuur, op het toezicht op de uitvoering van de "Europa 2020"-strategie en over de kwestie van de financiële diensten. Daarnaast wil Cyprus de interne markt versterken en het midden-en kleinbedrijf ondersteunen.
- Het relevanter maken van Europa voor haar burgers, met solidariteit en sociale cohesie, door aanpakken van de jeugdwerkloosheid, onderwerpen gerelateerd aan het Europese jaar van 'actief ouder worden en solidariteit tussen generaties' en betere bescherming van persoonlijke data.
- Streven naar een Europa in de wereld, dichterbij de burens en zal daarbij bijzondere aandacht geven aan de zuidelijke (Mediterrane) dimensie van het Europees nabuurschapbeleid, aan de uitbreidingsprocessen (IJsland, Westelijke Balkanlanden), aan de effectiviteit van de ontwikkelingsdoelen en aan de versterking van voedselzekerheid.
- Het komen tot een Europees asielbeleid.

Per 1 januari 2013 neemt Ierland het voorzitterschap van Cyprus over.

EUROTOP BRENGT BANKENUNIE DICHTERBIJ

Op de Eurotop van 28 en 29 juni jl. stonden de lidstaten van de Europese Unie voor de uitdaging om het eens te worden over een oplossing voor de Eurocrisis. Hier circuleerde een voorstel van de voorzitter van de Europese Raad, Van Rompuy, dat in samenwerking met de Europese Commissie, de Europese Centrale Bank en de Ministers van Financiën van de Eurolanden tot stand is gekomen. Volgens het voortijdig uitgelekte voorstel "naar een echte monetaire en financiële Unie" is verdergaande Europese integratie de oplossing voor de Eurocrisis. De EU zou meer bevoegdheden moeten krijgen over budgettaire, financiële en economische onderwerpen en het Europees Parlement en de nationale parlementen zouden nauw betrokken moeten worden met het oog op transparantie en verantwoording.

Nu de top is afgerond en het stof is opgetrokken, is duidelijk geworden dat er een stap gezet is richting een bankenunie: er komt één Europese toezichthouder voor de bankensector. Deze nieuwe toezichthouder zal worden opgezet door de Europese Centrale Bank. De Europese Commissie komt met een voorstel om de functie verder uit te werken. Als korte termijn maatregel om de crisis te bestrijden is besloten dat de problemlanden die voldoen aan de Europese budgetregels rechtstreeks uit de noodfondsen kunnen tappen.

Omdat deze landen niet meer hoeven te lenen om hun bankensector overeind te houden, wordt daarmee de vicieuze cirkel tussen de schuld van de banken en de oplopende staatsschulden doorbroken.

Veel andere maatregelen die waren voorgesteld zijn (nog) niet doorgevoerd. Dit zijn maatregelen zoals een gezamenlijk depositogarantiestelsel en een door de banken gevoed fonds om niet levensvatbare banken af te bouwen. Ook heeft de Europese Unie er geen bevoegdheden bij gekregen om het budgettaire beleid van de lidstaten te bepalen en hun economieën af te stemmen.

Naast de genoemde maatregelen hebben de EU staatshoofden en regeringsleiders ook besloten tot een groeipact ter waarde van 120 miljard Euro. De grootste investering is die in de Europese Investeringsbank (EIB), die extra geld krijgt waardoor het 60 miljard meer mag uitlenen. Daarnaast worden bestaande Europese structuurfondsen gericht op stimulering van de werkgelegenheid en worden er obligaties uitgegeven voor de financiering van projecten.

De uitkomst van de Eurotop betekent dat de tegenstelling tussen Duitsland en Frankrijk voor wat betreft de gewenste oplossing van de crisis blijft bestaan. Frankrijk blijft een voorstander van de uitgifte van Euro-obligaties, maar Duitsland niet. Bondskanselier Merkel wil geen gedeeld risico zonder gedeelde soevereiniteit, maar bij Frankrijk ligt het overdragen van soevereiniteit erg gevoelig. Bovendien zijn voor de overdracht van bevoegdheden naar Brussel referenda en grondwetswijzigingen noodzakelijk in meerdere lidstaten, een proces dat jaren kan duren.

De volgende Eurotop is op 18 en 19 oktober a.s.

SOLVENCY II, OMNIBUS II EN QUICK FIX

Quick fix

Omdat de trilogie ter afronding van Omnibus II nog steeds lopen, hebben de Raad en het Europees Parlement aan de Commissie gevraagd een korte richtlijn te schrijven die de omzetting- en toepassingsdatum van Solvency II zouden veranderen. De huidige omzettingsdatum van 31/10/2012, en de huidige toepassingsdatum van 01/11/2012, riskeren namelijk een juridisch vacuüm te creëren. Als tegen eind oktober Omnibus II niet goedgekeurd en gepubliceerd zal zijn, en dat risico is groot, worden de huidige Europese richtlijnen die door Solvency II vervangen worden ongeldig zonder dat er een nieuw regime is. Het zou ook betekenen dat de Solvency II richtlijn zou moeten worden toegepast zonder overgangsmaatregelen, zonder uitvoeringsmaatregelen en zonder de belangrijke wijzigingen die in Omnibus II worden voorzien. Om een dergelijke situatie te voorkomen, en om in de wettelijke continuïteit van het huidige Solvency I regime te voorzien totdat het hele Solvency II pakket rond is, moeten die data worden veranderd. Rapporteur Bowles (GB, ALDE) schrijft verder in haar kort rapport: "Een kloof zou bestaan tussen het EU wettelijk systeem (Solvency II) en dat van de lidstaten (waar Solvency I zoals omgezet nog in voege zou blijven). Dit zou een juridische onzekerheid creëren voor toezichthouders, verzekeringsondernemingen en lidstaten."

De Commissie publiceerde daarom midden mei een voorstel, genaamd: *Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2009/138/EC on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) as regards the dates of its transposition and application and the date of repeal of certain Directives*, dat als voornaamste artikel de Solvency II richtlijn amendeert op twee punten:

- De wijziging van de omzettingsdatum van 31 oktober 2012 in 30 juni 2013 (en niet 1/1/2013 zoals in het Balz rapport);
- De wijziging van de toepassingsdatum naar 1 januari 2014.

Medio juli 2013 moeten de lidstaten de Solvency II richtlijn en ook de nog af te ronden Omnibus II richtlijn hebben omgezet in nationaal recht. Vanaf dan kunnen de formele aanvragen pas worden ingediend ter goedkeuring van de interne modellen.

Het voorstel tot richtlijn werd in de Raadswerkgroep zonder amendementen aangenomen, evenals in de ECON Commissie van het EP. Indien deze data nog gewijzigd moeten worden kan dat nog steeds via Omnibus II.

Solvency II/Omnibus II

Na aanneming van het rapport Balz op 21 maart jl. zijn de trilogieën in april van start gegaan. In een trilogie zitten het Europees Parlement bij monde van de rapporteur en de schaduwrapporteurs, de Europese Commissie en de Raad bij monde van het voorzitterschap, samen om de drie soms erg verschillende teksten op één lijn te krijgen.

Dat dit een moeilijk karwei beloofde te worden stond als een paal boven water. Ten eerste was er de wens van het Europees Parlement om de regels op niveau 2 niet via gedelegeerde handelingen te laten uitwerken zoals de Commissie had voorgesteld, daarin gevolgd door de Raad, maar via regelgevende technische normen (regulatory technical standards) waarin de rol van EIOPA belangrijk is. Op dat punt dat Inter-institutioneel erg gevoelig lag verwees het Parlement naar de oplossing die in Omnibus I was uitgewerkt. In de trilogie van 20 juni jl. in aanwezigheid van Commissaris Barnier werd een doorbraak bereikt: na de uitwerking van de *sunrise clause*, die de uitvoeringsmaatregelen in een eerste fase via gedelegeerde handelingen zal laten verlopen, werd een oplossing gevonden om daarna alle L2 maatregelen en de wijzigingen aan de bestaande L2 maatregelen via RTS te laten gebeuren. Verregaander is dus dat de L2 maatregelen die nu reeds voorgesteld worden om via gedelegeerde handelingen uitgevoerd te worden binnen twee jaar door EIOPA geëvalueerd kunnen worden op hun behoefte voor verdere wijziging via RTS.

Het tweede grote heikele punt betreft het pakket met betrekking tot de lange termijn garanties. Dit pakket bestaat uit vijf onderdelen: de *matching premium*, de contracyclische premie, de extrapolatie, het aanpassingsmechanisme voor spread risico's en de uitbreiding van de herstelperiode bij uitzonderlijke omstandigheden. Dit pakket is nog niet afgerond, maar er is wel al veel voortgang geboekt. Aangezien het rapport Balz voorstelde om in de richtlijn zelf die punten aan te passen, en dit niet over te laten aan de uitvoeringsmaatregelen zoals in de raadstekst het geval was, betekende dat in de raads werkgroepen de discussie hieromtrent nog geheel moest beginnen. En dat

kost tijd, vooral omdat een aantal van de voorstellen nogal controversieel zijn. Volgens ECON wordt er vooruitgang geboekt, maar het ziet er niet naar uit dat de Omnibus II trilogie onder het Deens voorzitterschap worden afgerond. Buiten deze twee grote kritische punten zijn er ook nog een hele reeks kleinere, maar niet minder belangrijke, punten waar de neuzen in dezelfde richting moeten worden gezet. Hierbij moet gedacht worden aan de behandeling van verzekeraars in run-off, equivalentie, overheidsobligaties en correlatietabellen.

De datum van 9 september a.s. die voorzien was voor de plenaire stemming is nu verschoven naar 27 oktober a.s., bijna een jaar later dan de eerste datum die eind november 2011 was.

De volgende trilog onder Cypriotisch voorzitterschap is voor begin juli 2012 gepland.

NIEUWS VAN EIOPA

Openbare raadplegingen

EIOPA, het Europees Agentschap voor Verzekering- en Pensioenfondsentoezicht, dat sinds 01/01/2011 actief is, schrijft regelmatig openbare raadplegingen uit. Deze kunnen worden gevonden op: <https://eiopa.europa.eu/consultations/consultation-papers/index.html>.

Buiten de raadpleging over de voorgestelde technische specificaties voor de kwantitatieve impact studie van EIOPA's advies over de herziening van de IORP richtlijn loopt er nog één raadpleging, namelijk: JC/CP/2012/01. Dit is de eerste gezamenlijke raadpleging van EIOPA, EBA en ESMA in 2012 en gaat over de voorgestelde antwoorden die de 3 ESA's willen geven aan de Commissie met betrekking tot de grondige herziening van de Financiële conglomeratenrichtlijn. De raadpleging loopt tot 13 augustus a.s.

Richtsnoeren en opinies

EIOPA publiceerde op 27 juni jl. de definitieve versie van de "Guidelines on Complaints Handling by Insurance Undertakings" samen met het definitieve rapport over de "Best Practices" over hetzelfde onderwerp waarin voorbeelden zitten en die als bijlage bij de richtsnoeren gezien moeten worden. Deze "Best Practices" zijn niet juridisch bindend en zijn niet onderworpen aan het "comply or explain" mechanisme van art. 16, omdat de juridische basis art. 29 (2) is.

Een samenbundeling van de reacties op de voorlopige versie van november 2011 van 25 stakeholders en van de Insurance and Reinsurance Stakeholder Group kan ook worden ingekeken. Daarin zegt EIOPA duidelijk dat het deze richtsnoeren ook op Solvency II heeft geïnspireerd en dat ze een onderdeel zijn van Solvency II. EIOPA beschouwt de notie van een klachtenbeheersfunctie als verschillend van de sleutelfunctienotie zoals in Solvency II bedoeld.

Op 7 mei jl. gaf EIOPA een opinie uit over externe modellen en data, waarin zij haar visie uiteenzet met betrekking tot het goedkeuringsproces van externe datamodellen die worden gebruikt voor de berekening van de solvabiliteitsvereisten via een volledig of gedeeltelijk intern model. Ongeacht het gebruik van die externe datamodellen blijft het essentieel dat de verzekeraar nog altijd moet kunnen blijven aantonen aan de toezichthouder dat hij aan alle vereisten voldoet zoals de testen, de normen en de model veranderingen vereisten die gebruikelijk zijn bij de goedkeuring van een intern model. Deze opinie is gebaseerd op art. 29 van het EIOPA reglement en gericht aan toezichthouders.

Andere publicaties, rapporten, surveys, analyses

Het jaarverslag van EIOPA over 2011 verscheen op 15 juni jl. . Het geeft een overzicht van de activiteiten en resultaten van het voorbije jaar en vermeldt ondermeer de bijdrage die de Groupe Consultatif Actuariel Europeen (the Groupe) leverde aan bijvoorbeeld het advies van EIOPA betreffende IORP II op het vlak van de kwantitatieve vereisten en de actuariële functie, en ook dat de Groupe één van de stakeholders is met wie EIOPA in preconsultaties regelmatig van gedachten wisselt.

EIOPA's halfjaarlijks Financial Stability report (11 juni 2012) begint als volgt:

"De laatste tijd heeft zich een kentering voorgedaan in de relatief positieve ontwikkeling van de verzekeraars van de afgelopen jaren. Dit wordt aangetoond in solvabiliteitsratio's zowel als op het vlak van de winstgevendheid en tot op zekere hoogte ook de premiegroei. Hoewel de solvabiliteitsituatie van de verzekeraars enkel op een Solvency I basis in dit rapport wordt weergegeven, geeft de ontwikkeling van marktsleutelfactoren (bijv. de lage interestomgeving van een aantal valutagebieden in Europa) toch aan dat de situatie ook grote druk zet op marktwaarden. Toch zijn de Solvency I ratio's voor de verzekeraars nog steeds op een comfortabel niveau, met ~ 200% aan het einde van 2011."

Voor meer informatie zie:

https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/pressreleases/EIOPA_First_Half-Year_Financial_Stability_Report_2012.pdf.

Op 13 juni jl. publiceerde EIOPA een korte nota met een overzicht van het concept en het huidige technische werk en de stand van zaken in verband met de overgangsbepalingen op het vlak van equivalentie. De volgende landen hebben laten weten geïnteresseerd te zijn in equivalentie: Australië, Chili, China, Hong Kong, Israël, Mexico, Singapore en Zuid-Afrika.

Op 28 juni jl. publiceerde EIOPA de geactualiseerde survey over de bevoegdheden van de nationale instanties op het gebied van de consumenten-bescherming (*EIOPA's updated Survey of the competences of national competent authorities in the field of Consumer Protection*). Dit rapport bouwt verder op een vroegere interne survey van CEIOPS over hetzelfde onderwerp. Het is vooral op verzekeringen gericht en betreft maar in beperkte mate pensioenfondsen. Het onderzoekt de toezichtmodellen en de bevoegdheden voor een reeks van terreinen die onder gedragscodes ressorteren, zoals advertising, marketing en geschiktheid van een verzekeringsproduct voor de individuele consument. Het rapport bevat ook twee annexen waarvan er één een overzicht per land geeft van welke instanties voor consumentenbescherming instaan. EIOPA deelt de lidstaten op volgens type van structuur (vier types) en volgens bevoegdheidscategorieën (ook vier). 22 van de 37 participerende autoriteiten hebben een volledige geïntegreerd model (voor verzekeraars, verzekeringstussenpersonen en IORP's), waaronder Nederland. Een tweede annex geeft per land de gedragscodes weer.

HERZIENING IORP-RICHTLIJN

Commissie: midden 2012 voorstel tot richtlijn

Commissaris Barnier heeft begin juni aangekondigd dat het tijdschema voor de herziening van de pensioenfondsenrichtlijn gewijzigd wordt, en niet langer einde 2012 is, maar eerder 'zomer 2012' zal worden. Hij voegde er in zijn toespraak in Amsterdam op 1 juni jl. voor Insurance Europe, de koepelorganisatie voor nationale brancheverenigingen in het verzekeringswezen, aan toe dat eerste-klas-impactstudies nodig zijn om rekening te houden met de verschillen tussen de pensioensystemen in de verschillende landen van de Europese Unie. Barnier waarschuwde verder dat als er vandaag niet begonnen wordt met de noodzakelijke hervormingen, er geen garantie is dat de uitkeringen uit bedrijfspensioenen binnen tien-twintig-dertig jaar nog adequaat zijn. Indien tweede pijler pensioenen en verzekeraars gelijke en inwisselbare producten aanbieden, mag geen van beide gestraft worden.

Barnier voegde eraan toe: *"We moeten voor ogen houden dat de bedrijfstakpensioenen geen verzekeringspolis zijn. Maar in de mate dat de risico's die onderschreven worden door een verzekeringsmaatschappij of een pensioenfonds dezelfde zijn, zouden ook de toezichtregels dezelfde moeten zijn. Het is niet nodig om regelgevende arbitrage te promoten in de Eenheidsmarkt."*

Het dossier blijft de gemoederen beroeren. Volgens Matti Leppälä, CEO en secretaris generaal van de EFRP, is dat een verkeerde vooronderstelling. Het argument van de Commissie dat IORP II regelgevende arbitrage zal wegwerken ziet hij niet zitten. De sectoren zijn volgens Leppälä gewoon te verschillend: 140.000 pensioenfondsen tegenover 4.700 verzekeraars. Hij vindt tevens dat er geen directe concurrentie is tussen de twee sectoren.

EIOPA: eerste IORP draft QIS

EIOPA publiceerde op 15 juni jl. het document EIOPA-CP-12-003, met als titel *'Draft Technical Specifications QIS of EIOPA's Advice on the Review of the IORP Directive: Consultation Paper'*, waarin de voorstellen van de (eerste) kwantitatieve impact studie (QIS) voor bedrijfstakpensioenfondsen ter raadpleging voorliggen. Daarin zouden onder meer het voorstel van een marktconsistente waardering van activa/passiva worden getest evenals een risicovrije interestvoet voor de passivaverplichtingen van deze pensioenfondsen. Dit schema wordt echter maar in vijf landen gebruikt, aldus Leppälä, en de overgang naar een risicovrije interestvoet kan erg belangrijke gevolgen hebben. Verder heeft EIOPA geen advies gegeven over het *confidence level*. De total balance sheet approach, in het EIOPA document de *holistic balance sheet approach* genoemd, is ongeschikt als toezichtinstrument want te complex en te subjectief. Hij gaf wel toe dat *EIOPA's call for advice* een goed startpunt was, maar dat er helaas te veel nadruk ligt op het geven van een hoog veiligheidsgehalte. Reacties van stakeholders moeten voor 31 juli a.s. binnen zijn.

EIOPA geeft aan dat de bedoeling van de QIS tweeledig is:

- Ten eerste kunnen op die manier alle belanghebbende partijen meer gedetailleerde informatie krijgen over de mogelijke kwantitatieve impact die EIOPA's advies omtrent de balansgegevens van pensioenfondsen zou kunnen hebben;
- Ten tweede laat dit EIOPA ook toe om kwantitatieve en kwalitatieve data te verzamelen om de analyses van de verschillende politieke opties in de impact assessment te kunnen ondersteunen.

Dit is echter maar een eerste QIS en test niet alle elementen; zoals reeds door het EFRP werd bekritiseerd is het gesuggereerde gebruikte confidence level hetzelfde als in SII. Dit heeft vooral te maken met het feit dat een confidence level beslissing een politieke beslissing is, die EIOPA niet heeft willen/kunnen nemen.

In een recent interview in *Wirtschaftswoche* zei Gabriel Bernardino, voorzitter van EIOPA, in antwoord op de vraag hoeveel EIOPA weet over de bedrijfstakpensioenen, dat EIOPA erg weinig Europese data heeft over de pensioenfondsen; er is geen gemeenschappelijke terminologie en nationale regimes variëren bijzonder veel van elkaar, waardoor het nog eens extra moeilijk is om vergelijkbare gegevens te hebben voor verschillende landen. EIOPA kan daardoor de weerbaarheid van de pensioenfondsen moeilijk inschatten, evenals de gezondheid van hun beloftes. Een gemeenschappelijk en transparant raamwerk dat voor vergelijkbaarheid zorgt zou dus bijzonder nuttig zijn.

En op de vraag hoe EIOPA dacht dat aan te pakken antwoordde hij indien er vergelijkbare data zou zijn, EIOPA stress tests zou overwegen, op dezelfde manier als er voor verzekeringen gedaan zijn. *'Wij hebben nog geen datum vastgelegd, maar het is iets dat we plannen binnen niet afzienbare tijd'*.

Deze consultatie is een eerste stap in de richting van de effectieve QIS. Als alle reacties binnen zijn zal EIOPA een herziene versie aan de Europese Commissie sturen. De QIS zelf wordt verwacht van start te gaan begin oktober en te lopen tot midden december. Commentaren kunnen via e-mail worden gestuurd naar CP-12-003@eiopa.europa.eu.

Voor meer informatie, zie: <https://eiopa.europa.eu/consultations/consultation-papers/index.html>.

WITBOEK PENSIOENEN

De Europese Commissie heeft op 16 februari jl. het Witboek Pensioenen, 'Een agenda voor adequate, veilige en duurzame pensioenen', gepubliceerd. Hoewel de lidstaten in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor het opzetten van hun pensioenstelsel, is de Europese Commissie van mening dat het nationale pensioenbeleid steeds meer een zaak van gemeenschappelijk belang wordt.

Een witboek is een document waarin de Europese Commissie de strategie uiteenzet om een bepaald doel te bereiken. Het Witboek Pensioenen bevat 20 beleidsinitiatieven om tot 'adequate en houdbare pensioensystemen' in Europa te komen. Een aantal thema's dat het Witboek behandelt zijn de toekomst van een Europese pensioenmarkt, het belang van communicatie en transparantie en de wens tot herziening van de richtlijn voor pensioenfondsen, de IORP-richtlijn.

De maatregelen op Europees niveau zullen volgens de Commissie de nationale pensioenhervormingen ondersteunen en aanvullen. In het Witboek wordt met name voorgesteld om:

- Betere kansen voor oudere werknemers te creëren door de sociale partners ertoe op te roepen werkplek- en arbeidsmarktpraktijken aan te passen en door het ESF te gebruiken om oudere werknemers aan het werk te houden;
- Aanvullende particuliere pensioenstelsels te ontwikkelen door de sociale partners ertoe aan te moedigen dergelijke stelsels op te zetten en de lidstaten ertoe aan te zetten fiscale en andere prikkels te optimaliseren;
- De veiligheid van aanvullende pensioenstelsels te verbeteren, onder meer door een herziening van de richtlijn inzake IBPV's of IORP's (instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening) en betere consumentenvoorlichting;
- Aanvullende pensioenen compatibel te maken met mobiliteit door wetgeving goed te keuren waardoor de pensioenrechten van mobiele werknemers worden beschermd en door de instelling van pensioentraceerdiensten in de hele EU te bevorderen. Zo kan ervoor worden gezorgd dat burgers informatie krijgen over hun pensioenrechten, alsook een prognose van hun inkomen na hun pensionering;

- Lidstaten ertoe aan te moedigen een langer beroepsleven te bevorderen door de pensioenleeftijd te koppelen aan de levensverwachting, de toegang tot vervroegde uittreding te beperken en de pensioenkloof tussen mannen en vrouwen te dichten;
- De adequaatheid, duurzaamheid en veiligheid van de pensioenen te blijven monitoren en de pensioenhervormingen in de lidstaten te steunen.

Het Witboek wordt momenteel besproken in het Europees Parlement en in de Raad. In het Europees Parlement is Ria Oomen (CDA) aangewezen als rapporteur voor het Witboek. In de Tweede Kamer is haar partijgenoot Pieter Omtzigt al in maart jl. aangesteld als speciale rapporteur om de bemoeienis van de Europese Commissie met onze pensioenen - via het Witboek - in de gaten te houden. Het is voor het eerst dat er een pensioenrapporteur door de Tweede Kamer wordt aangewezen.

Omtzigt heeft begin juni het standpunt van de Tweede Kamer over het Witboek gepresenteerd:

'Het Europese Witboek voor houdbare en toereikende pensioenen bevat twee voorstellen die bij het Nederlandse parlement tot grote zorgen leiden. Dit zijn de aangekondigde herziening van de IORP-richtlijn en de aangekondigde richtlijn over overdraagbaarheid van pensioenen. De Tweede Kamer heeft de stellige indruk dat hierbij het principe van subsidiariteit aan de kant wordt gezet. Het Nederlandse parlement doet een klemmend beroep op de parlementen in de andere lidstaten van de Europese Unie om nu al samen met Nederland duidelijk te maken aan de Europese Commissie dat zij in elk geval bij de herziening van de IORP-richtlijn en bij voorstellen ten aanzien van de overdraagbaarheid van pensioenen op de gele-/oranje-kaartprocedure zullen inzetten.

De voorgenomen herziening van de IORP richt- lijn kan betekenen dat de Europese Autoriteit voor Verzekeraars en Pensioenfondsen (EIOPA) toezicht gaat houden op pensioenfondsen, en dat pensioenfondsen als marktpartijen behandeld worden en niet als onderdeel van een sociaal contract. Wanneer aanvullende pensioenen hetzelfde behandeld worden als private verzekeringen, dan heeft dit een enorme impact op de solvabiliteitseisen. Dat betekent veel hogere buffers voor pensioenfondsen en daarmee een veel duurder pensioenstelsel. Pensioenaanspraken zijn echter een onderdeel van het arbeidscontract en geharmoniseerde regels op Europees niveau en Europees toe- zicht worden hopeloos ingewikkeld met 27 totaal verschillende stelsels.

Het aangekondigde voorstel ten aanzien van de overdraagbaarheid van aanvullende pensioenen baart de Nederlandse Tweede Kamer eveneens zorgen. De Europese Commissie heeft al eerder wetgeving ter zake voorgesteld en die is bij herhaling verworpen. Overdraagbaarheid is onuitvoerbaar, alleen al om technische redenen: de levensverwachting in de Europese Unie varieert enorm en daarmee de benodigde reserveringen per land.

Ook is overdraagbaarheid niet uitvoerbaar, omdat de financiering van pensioenstelsels uiteenloopt van volledige omslagstelsels via stelsels met niet-liquide middelen tot kapitaalgedekte stelsels.'

Zie: http://www.eerstekamer.nl/eu/edossier/e120007_witboek_een_agenda_voor

HERZIENING RICHTLIJN BEROEPSKWALIFICATIES

De Europese Commissie heeft een voorstel gedaan om de richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties te herzien. Deze moet het gemakkelijker maken voor Europeanen om aan de slag te gaan in lidstaten waar hun beroep gereguleerd is. In Nederland is het beroep actuaaris niet beschermd, maar in een aantal andere lidstaten wel. Dat betekent dat Nederlandse actuarissen hun opleiding moeten laten erkennen, voordat ze bij voorbeeld in Groot-Brittannië kunnen gaan werken. De belangrijkste onderdelen van het voorstel voor actuarissen:

- Er komt een **Europese beroepskaart** waarmee lidstaten kwalificaties gemakkelijker en sneller kunnen erkennen. De Commissie gaat later bepalen voor welke beroepsgroepen de beroepskaart er komt, naar gelang er vraag is vanuit beroepsverenigingen of -groepen.
- Er dienen **Points of Single Contact** te komen in de lidstaten waar burgers uit andere lidstaten hun kwalificaties kunnen laten erkennen. Burgers moeten ook bij dit enkele loket alle informatie en documenten kunnen vinden, zonder van de ene naar de andere overheidsinstantie gestuurd te worden.
- Dankzij de **invoering van gemeenschappelijke opleidingskaders** en gemeenschappelijke opleidingsproeven ontstaat de mogelijkheid het mechanisme van automatische erkenning naar nieuwe beroepen uit te breiden. Belangstellende beroepsgroepen zouden automatische erkenning kunnen genieten op basis van aantal gemeenschappelijke kennis-, vaardigheids- en competentiecriteria of van een gemeenschappelijke proef waarmee wordt beoordeeld of beroepsbeoefenaren in staat zijn een bepaald beroep uit te oefenen.
- De lidstaten moeten gaan **evalueren of beroepen nog wel beschermd**
In het Europees Parlement is Bernadette Vergnaud (Fr, S&D) aangewezen als rapporteur. De verwachting is dat er pas in januari 2013 plenair gestemd gaat worden over het voorstel. Ondertussen heeft de Ministerraad het voorstel al besproken. Volgens delegaties in de Ministerraad moet de beroepskaart er alleen komen wanneer er een duidelijk mobiliteitspotentieel bestaat bij een beroepsgroep, wanneer de kaart kosteneffectief is en de kaart echt toegevoegde waarde voor de EU heeft. Ook bestond er een brede consensus dat er gekeken moet worden naar mogelijkheden om het aantal gereguleerde beroepen te verminderen. De Ministerraad heeft nog geen officieel standpunt ingenomen.

HOORZITTING FICOD II

In de aanloop naar de eventuele grote herziening van de financiële conglomeratenrichtlijn (FICOD II) is er op 28 juni jl. in Brussel een hoorzitting georganiseerd (Financial conglomerates conference) door de Europese Commissie. De Commissie zocht antwoorden en inzichten op vier vragen: waarom, wie, wat, en hoe.

Er waren vertegenwoordigers van verschillende financiële conglomeraten zoals GE Capital, Generali, Allianz, ING, Crédit Agricole, ministeries, toezichthouders, bank-, verzekerings- en pensioenfondsenkoepels, het IMF en the Joint Forum.

Mario Nava, waarnemend directeur, financiële instellingen, DG MARKT, opende de conferentie met de mededeling dat de ontwikkelingen van de afgelopen maanden hebben geleid tot de noodzaak van een herbezinning op wat er moet gebeuren. Het toezicht moet de veiligheid van de financiële markten maximaliseren.

De Commissie wil de conferentie gebruiken om te zien wat er gedaan moet worden in verband met financiële conglomeraten, die nu heel erg in de schijnwerpers staan. De Commissie is zich bewust van de rol die het moet spelen om ervoor te zorgen dat de EU haar internationale doelstellingen voldoet, maar zij kan dat niet alleen.

Wanneer de Commissie een raadpleging start, ontvangt zij tegenstrijdige berichten. Veel vragen naar meer toezicht op conglomeraten, terwijl anderen beweren dat het loutere feit een conglomeraat te zijn de risico's van de groep in kwestie niet verhoogt. Dit is een vraag die beantwoord moet worden. De huidige regelgeving is gebaseerd op preautorisatie van de bedrijven. Echter, zodra deze worden gecombineerd in een groep, vormt zich een zekere bedreiging. Geïdentificeerde groepsrisico's zijn: besmettingsrisico, concentratierisico, complexiteitsrisico, belangenconflictrisico en meervoudig gebruik van kapitaal.

Het doel van het aanvullend kader is om toezicht te houden op dit soort groepsrisico's. Er moeten eisen met betrekking tot de solvabiliteit van de groep en het interne risicobeheer van de groep komen. Daarom heeft de Commissie de financiële conglomeratenrichtlijn in 2002 voorgesteld. Dit werkte goed, maar door de crisis is gebleken dat op een aantal punten verbeteringen nodig zijn.

Dit werd reeds gedaan op drie niveaus: CRD IV en Solvency II waar veel vooruitgang geboekt is in de afgelopen maanden, en FICOD I, waar wijzigingen zijn aangebracht in 2010 zoals het dichten van de kloof op het gebied van toezicht, en een verklaring van afstand voor de kleine conglomeraten. Maar, concludeerde Mario Nava, dit was slechts een gedeeltelijke hervorming en het is nu nodig om verder te gaan.

AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN

CEA:	European (re)insurance federation, nu herdoopt tot Insurance Europe
EBA:	European Banking Authority
ECON:	Committee on <i>Economic</i> and Monetary Affairs
EFRP:	European Federation for Retirement Provision
EIOPA:	European Insurance and Occupational Pensions Authority
ESF:	Europees Sociaal Fonds
ESM:	Europees Stabiliteitsmechanisme: permanent financieel noodfonds dat leningen gaat verstrekken aan EU-lidstaten die in financiële problemen verkeren.
ESMA:	European Securities and Markets Authority
FICOD:	Financial Conglomerates Directive
IORP-richtlijn:	Richtlijn voor (European) Institutions for Occupational Retirement Provision
Joint Committee:	Cross-sectoraal committee waarin de drie sectorale toezichthouders (EIOPA, EBA, ESMA) crosssectorale consistentie in het Europese toezicht waarborgen, in het Nederlands Gemengd Committee genoemd
MiFID:	Markets in Financial Instruments Directive
SCR:	Solvency Capital Requirement
Sixpack:	Het "six-pack" zijn zes richtlijnen en verordeningen die het economische bestuur in de EU moeten aanscherpen. Vier voorstellen hebben betrekking op begrotingsaangelegenheden, waaronder een hervorming van het stabiliteit- en groeipact van de EU, terwijl twee nieuwe verordeningen gericht zijn op het binnen de EU en de eurozone doeltreffend opsporen en aanpakken van macro-economische onevenwichtigheden. Het 'six-pack' is op 13 december in werking getreden.
Sunrise clause:	Regeling waarbij een (deel van) een wet of regeling, of de uitvoeringsbepalingen daarvan, later in werking treedt/treden
QIS:	Quantitative Impact Study

Deze Nieuwsbrief is geschreven door Lodewijk Buschkens en Lieve Lowet, partners bij ICODA European Affairs. Beiden hebben meer dan vijftien jaar praktijkervaring in Brussel. ICODA European Affairs is sinds 1991 actief op het gebied van Europese belangenbehartiging. Het kantoor van ICODA is gevestigd midden in de Europese wijk van Brussel. Vanuit deze centrale positie verleent het bureau diensten aan het bedrijfsleven, nationale en lokale overheden, NGO's, de Europese Commissie en Europese koepelorganisaties. Naast monitoring bestaat de dienstverlening uit advisering en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van European Affairs. ICODA adviseert haar cliënten over de te volgen lobbystrategie, de juiste timing van de lobby en de wijze van informatieverstrekking aan de Europese beleidsmakers.